

12. **Szerepcseré és állókép:** Milyen látható jelei lehetnek annak, hogy a kismadár egyre rosszabbul érzi magát? A csoport egyik fele a kismadár szerepét ölti magára, a másik a királykisasszony szerepét (ehhez használhatunk maszkokat). Jelenítsük meg a következő találkozásuk pillanatát egy állóképben! Gondolatkövetéssel hangosítsuk ki, hogy melyik fél mit érezhet, mit gondolhat most!
13. **Gyűlés és lista:** A királykisasszony a manók segítségét kéri, hogy tanítsák meg neki, hogyan gondozza a kismadarat. Készítsünk listát a királykisasszony számára, hogy mennyit és hogyan gondoskodjon a madárról! (A lista pontjai mellé képeket is rendelhetünk, ezeket párokban meg is jeleníthetjük.)
14. **Mímes játék/ improvizáció:**
- Hogyan tanítgatják a manók a királykisasszonyt?
 - Játsszunk el egy olyan alkalmat (is), amikor a királykisasszonynak egyáltalán nem volt kedve a madárral foglalkozni, de a manók segítségével végül mégis megtette!
 - És esetleg egy erdei séta részletét, melyen látszik, hogy a királykisasszony mi mindent tanult, mennyire másképp mozog az erdőben, mint az első közös séta alkalmával.
15. **Narráció és állókép:** Telt múlt az idő, a kismadár felépült. Elérkezett az idő, hogy szabadon engedjük. Készítsünk közös állóképet a búcsú pillanatáról!
16. **Levezetés:**
- Naplóbejegyzés: Találjuk ki naplóbejegyzés-részleteket, amelyek bekerülhetnének egy-egy erdei manó naplójába erről az időszakról, amit a kismadárral töltöttünk! (vagy)
 - Körmese/képregény rajzolása a kismadár kalandjairól, amit legközelebbi találkozásukkor mesélhet nekünk. (vagy)
 - „Állatdiszkó”: A király visszaérkezik a birodalomba. Ennek öröme a manók „állati bulit” tartanak. (Szól a zene, mindenki valamilyen állatot utánzó mozgással táncoljon, a tanár is lehet a „karmester”, de ha bátrabb játékos is átvehetik a mozgásirányító szerepét) A végén a tanár visszaveszi a karmester szerepét, narráció: *„A nagy táncban úgy kifáradtak, hogy már csak lassabban tudtak táncolni... Úgy kifáradtak, hogy már csak guggolva tudtak táncolni... Úgy, hogy már csak az ujjuk táncoltak... s végül elaludtak.*

(A drámaóra kidolgozásában Kaposi László volt segítségemre. Köszönöm tanácsait! – *A szerző jegyzete.*)

Veszélyforrás

Hujber Szabolcs

Csoport: 14–18 éves (gimnazista) diákok, számottevő drámás tapasztalattal, 18 fő.

Időtartam: 2 tanóra

Eszközök: szerepkártyák (badge-ek, kitűzők), térkép, címer

Fókusz: Elhallgatunk-e saját magunk és környezetünk anyagi (jó)léte érdekében, védelmében olyan információt, amelytől mások egészsége, akár élete is függhet?

1. Tanári narráció

Az 1920-as évek végén a nagy gazdasági világválság Norvégiát is elérte. Lindal norvég kisváros korábban a bányászatból, valamint az arra épülő iparból és kereskedeleméből élt sokáig, a bányákat azonban be kellett zárni. Ekkor jelentősen megnőtt a munkanélküliség, számtalan vállalkozás becsődölt, sok család elköltözött. Néhány évnyi visszaesés után megszületett egy terv, hogy a környékbéli gyógyító hatású források vizét elvezetve az egész régióban egyedülálló fürdőkomplexumot építsenek. Az elmúlt két évben, amióta a fürdő üzemel, Lindal a legkeresettebb úti cél lett az egész régióban (még Thomas Mann is megfordult itt), új munkahelyek létesültek, valamint a szállásadás és vendéglátás révén a helyi lakosság élet-színvonala jelentősen emelkedett.

A fürdőszezon kellős közepén vagyunk, turistákkal van tele a város.

2. Szerepválasztás / A tanár szerepbe lép polgármesterként

A Városi Tanács tagjait játsszuk. A diákok színes szerepkártyák közül választhatják ki (keresztnev és életkor saját belátás szerint), hogy ki kicsoda lesz a tanácstagok közül. A tanár Hans Knutsen, a független polgármester szerepét alakítja.

3. Térkép: Lindal városa a fürdő megépítése előtt és azóta

A tanár megmutatja az általa rajzolt térkép segítségével, hogy nézett ki Lindal a fürdő üzemeltetése előtt. *A területi adottságok tükrében hová épülhetett a fürdő?* Az alapvetően szív- és érrendszeri betegségeket gyógyító fürdőnek tavaly 12 000 vendége volt, ezért nyilván sok új intézmény, szolgáltatás és lakóház is épült.

Kiket, honnan vonz ide a gyógyfürdő, Lindalba? Hol épülhettek a fürdővárossá válás óta lakóházak? Milyen új intézmények, szolgáltatások jelentek meg a városban? Jelölje meg mindenki, hogy hol lakik, egy-két mondatos magyarázattal (hogy miért jó, miért szeret ott lakni)!

4. Kiscsoportos improvizációk: beszélgetés a büfében (dohányzóban, udvaron)

A tanácstagok gyűlésre készülnek, előtte mindenki útba ejti a büfét, társalgót, udvart stb., ahol kötetlen beszélgetéseket folytatnak. Alkossanak 3 csoportot (nem frakciók szerint), és improvizáljanak rövid (egyperces) jelenetet, melyben véleményt formálnak a városba érkező sok turistáról, fürdővendégről, a nyüzsgésről, a fürdő városra gyakorolt hatásairól.

5. Vita/megbeszélés a város új címeréről

Megérkeztünk a tanácsterembe (ezt előzőleg berendeztük székekkel). Foglaljanak helyet a tanácstagok frakciók szerint (a kártyák színei alapján)! A polgármester javaslatot tesz a tanácsnak: a fürdő lassan három éve üzemel, fellendítve a város anyagi és szellemi életét, ezért a város címerében valamilyen formában megjeleníthetnék a fürdőt. A tanár megmutatja az eddigi címet, majd kéri, hogy a frakciók rövid egyeztetés után (1 perc) javasoljanak változtatást, melyet tömören indokoljanak is meg!

6. Jelentés: szennyezés a forrás vizében

Lindal város új címerét ünnepélyesen kihelyezik a városháza és a fürdő homlokzatára. Lindal utcáin nyüzsgenek a turisták, a fürdő és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások teljes kihasználtsággal működnek. Az ezt követő napokban végre megérkezik a félévente esedékes jelentés a fürdőt tápláló forrásvizek állapotáról, mire a polgármester rendkívüli gyűlést hív össze, és ismerteti a jelentés tartalmát:

„A fürdő vízellátását biztosító környező forrásokból vett vízminták vizsgálata során megállapítást nyert, hogy a vízben a fürdőtől alig több mint 3 km-re eddig ismeretlen eredetű és hatású szennyezés található, mely a vezetékrendszerben és a fürdő területén még nem mutatható ki. Valószínűleg a talaj ez idáig zárt rétegéből a víz kimosta a szennyező anyagot, melynek talajbéli mértékéről, kiterjedéséről még nincsenek adatok. Nagyobb koncentráció esetén veszélyeztetetté válhat a fürdő vize. További vizsgálatok szükségese-
sek, eredmény érdemben csak néhány nap múlva várható. Addig is a szűrőrendszer megerősítése, és a fürdővíz klórtartalmának enyhe emelése javasolt.”

Mit csináljunk? Kit avassunk be? Hogy akadályozzuk meg az esetleges pánikot? Milyen áthidaló megoldásra van szükség? És mi lehet hosszú távon a megoldás?

7. A tanár új szerepbe lép: interjú a városi tanács 2 tagjával

Eközben az országos rádiócsatorna éppen az új címerek kihelyezésének apropóján meghívja esti műsorába a város három vezető személyiségét egy beszélgetésre, melyet „A lindali csoda” címen harangoztak be. Bár a polgármester egyéb hivatalos elfoglaltsága miatt nem tud részt venni az interjúban, ez egy visszautasíthatatlan ajánlat, nagy lehetőség a város számára, hogy növelje hírnevét, népszerűségét. A csoport válasszon ki 2 személyt maga közül, akiket felkészít a műsorra.

A mellékletben található információk segítik a felkészülést, de a váratlan újságírói kérdésekre is fel kell készülni! Fontos, hogy elkerüljék a szennyezés tényének idő előtti, illetéktelen kiszivárgását.

A riporter (tanár) és a 2 interjúalany úgy helyezkedik el székével, ahogy a beszélgetős műsorokban szokás, a többiek félkörben ülnek előttük. Ők valójában otthon hallgatják ugyanazt a műsort rádiókészülék-

ükön. A tanár mint riporter kérdéseket tesz fel a csoport által kiválasztott és felkészített tagoknak a fürdővel kapcsolatosan. (Kérdésekhez javaslatok a mellékletben.)

8. A rádióhallgató tanácstagok gondolatai: reflexiók kihangosítása

A többi csoporttag az előbb felvázolt helyzetben, pózban ül, és az interjú hallgatása során mindenkitől EGYSZER hallhatunk egymondatos hangosan kimondott gondolatot a beszélgetésre reagálva. A megszólalást valamilyen jelzés (pl. taps) vezeti fel, hogy a játszó ne vágjanak egymás szavába, és mindenki hallja az adott reflexiót.

Ne felejtjük el, hogy az interjú országos adásba kerül. Ha az interjúalanyok valamelyike „elszólta magát” a szennyezésről: Újrajátszás. Hogyan lehetett volna úgy megválaszolni az adott kérdést, hogy ne szivároгjon ki információ?

9. Tanári narráció: terjed a szennyezés

A műsort országsszerte nagy figyelem kísérte, a visszajelzések Lindalt illetően nagyon pozitívak voltak, melynek normál körülmények között örülne a városvezetés. A vízszennyezéssel kapcsolatban azonban nincs vesztegetni való idő. Az újabb vizsgálatok ugyanis kimutatták, hogy a szennyeződés terjed, vagyis a talajban az a bizonyos anyag nagyobb kiterjedésű. Most már bizonyos, a korábban működő bányák üledékéből származik az anyag, amelynek elemzése még zajlik, és eddig kedvezőtlenül reagált minden közbősítési, tisztítási kísérletre. Igaz, a fürdő vize jelenleg továbbra is tiszta, a vezetékrendszerben a szennyezőanyag-koncentráció a határértékek alatt van. *Kiket kell beavatni, milyen külső szakértőket kell azonnal bevonni az ügy megoldásába? Hogyan akadályozzuk meg a fürdővel kapcsolatos (negatív) hírkeltést?*

10. Állóképek: (rém)látomások

Mi futhatott át a tanácstagok fején a legutóbbi híreket hallván a szennyeződés következményeivel kapcsolatosan? Alkossanak a játszó kisebb csoportokban állóképeket, melyeket be is mutatnak a többieknek, érintésre kihangosított mondatok kíséretében.

11. Szerepcsere: kiscsoportos improvizációk a pletykák terjedéséről

Elkerülhetetlen, hogy külső segítséget vonjon be a városvezetés. A szakértőkkel sikerült felvenni a kapcsolatot, gőzerővel folyik a megoldáskeresés. Az egyik éjjel azonban valaki összefirkálja a város nyilvánosan kihelyezett címereit, nyilvánvaló utalást téve a fürdő vizének szennyezettségére. A pletykák terjedni kezdenek...

Lépjünk ki egy kis időre eredeti szerepünkől, és alakítsunk 3 tetszőleges csoportot! Minden csoport csináljon rövid (egyperces) jelenetet, melyben a fürdővel kapcsolatban keringő pletykák állnak a közép-pontban. A 3 csoport szereplői az alábbiak:

- 1) Lindali családapák és -anyák
- 2) Városon kívülről érkező fürdővendégek
- 3) Egy szomszédos (fürdő)város vezetősége

Milyen pletykák keringhetnek eddigre már a fürdőről? Mennyit tudhatnak az emberek az igazságból? Milyen következményei lehetnek annak, ha efféle szóbeszédnek kapnak szárnyra? Hogyan lehetne elejét venni a pletykák további terjedésének?

12. Tanári narráció: szakértői információk

A szakértők két fontos információt közöltek a polgármesterrel: a szennyezőanyag talajbéli kiterjedését és összetételét figyelembe véve **90%-os** biztonsággal jelenthető ki, hogy a szennyezés nem ér el a fürdő vizéhez a fürdőszezon végéig, vagyis az intézmény hivatalos, ünnepélyes bezárásáig, és a szezon zökkenőmentesen telik majd el, utána pedig egy (egyébiránt) idő- és pénzigényes vegyi eljárással a következő szezonig felszámolható a szennyezés. A szennyezőanyagról az elemzés során pedig az derült ki, hogy nehézfémeket és arzént is tartalmaz.

A polgármester úgy dönt, nem lehet tovább várni, és miután eljuttatta az információkat a tanácstagokhoz, rendkívüli gyűlést hív össze.

13. Jelenetfűzér: a tanácstagok érzései, gondolatai a döntés előtt

A sorsdöntő gyűlés előtt állunk az óra elején már látott helyszíneken (pl. büfé, társalgó, udvar). Alkosunk 3-4 fős csoportot, szülessenek rövid jelenetek arról, milyen érzések kavarnak a tanácstagokban! Lehetőleg ne hagyományos, dialogikus formát használjanak, hanem hanghatásokból, (ismétlődő) mozdulatokból álljanak össze a jelenetek, melyeket aztán mutassanak be egymás után, láncszerűen!

14. Gyűlés: kivárni vagy bezárni?

A tanácsteremben ülünk. A polgármester, mielőtt meghoznák a döntést, meghallgatja a tanács tagjait (egyéni és/vagy frakciónként) arról, hogy szerintük az adott helyzetben mi a helyes: kivárni a szezon végét anélkül, hogy nyilvánosságra hoznák a szennyezést (és a holtidényben megoldani a problémát), vagy nem kockáztatni a látogatók egészségét, és azonnal bezárni a fürdőt, vállalván annak anyagi és egyéb következményeit.

15. Jelenetek a jövőből

Alakítsunk 4-5 fős csoportokat, és attól függően, hogy döntött a tanács, készítsünk rövid jeleneteket.

- Ha a kivárás mellett döntött a tanács: 1 év múlva a tanácstagok találkoznak egy olyan emberrel, aki a szezon végéig a fürdő vendége volt.
- Ha az azonnali bezárás mellett döntött a tanács: 1 év múlva a tanácstagok a fürdő egy korábbi alkalmazottjával találkoznak.

MELLÉKLET

VÁROSTÉRKÉP, CÍMER: A grafikai téren történő alkotás lehetőségében végképp nem szeretnénk korlátozni az óratervet megvalósítani szándékozó kollégákat – ezért nem közlünk várostérképet és címert. Tesszük ezt azzal együtt, hogy a tervezet egyes feladataihoz ezek mindenképpen szükségesek. (A szerk.)

Az interjúhoz felhasználható információk

A fürdő létrehozásának ötlete néhány éve a válság közepén a polgármester és Egge mérnök úr fejéből pattant ki, de kellett még hozzá jó pár szakember és vállalkozó tanácsai, meglátásai. *(Kik lehetnek ezek?)*

A megépítés költségeit bankhitelekkel, valamint a költségvetés tartalékaiból fedezték, 15 millió koronát emésztett fel az építkezés és az üzembe helyezés. A város fürdővel közvetlenül és közvetetten összefüggő bevételei az első két évben 6 millió koronát tettek ki, tehát a számítások szerint a hatodik évtől lesz nyereséges a vállalkozás, addig mindenképpen tartani, sőt növelni kéne a kihasználtságot, kapacitást. A lakosságnak egyébként 75 %-a valamilyen formában és mértékben anyagilag kötődik a fürdőhöz (tkp. ebből él).

A víz gyógyhatása egyértelműen bizonyított, szív- és érrendszeri betegségeket hatékonyan gyógyít.

A víz tisztaságával kapcsolatos óvintézkedések minden előírásnak megfelelően, a rendszer folyamatosan fejleszthető, újabb szűrőkkel egészíthető ki, a vízminőség rendszeres vizsgálatnak van alávetve, melyet a legmodernebb laboratóriumokban végeznek. A klórtartalom szabályozható, állandó ellenőrzés tárgya a klór mértéke.

A házi rend rendkívül szigorú, a fürdőruha, úszósapka, fürdőköntös, papucs használata szigorú előírások szerint történik, melyek betartásáról, illetve az említett kellékek minőségének ellenőrzéséről személyzet gondoskodik. A medencékbe bemenni csak zuhanyzás után lehetséges.

Az elmúlt évben 12 000 látogató volt, az ország minden tájáról, de egyre többen jönnek külföldről is. *(Honnan, mely országokból jöhetnek külföldiek?)*

Természeti katasztrófákra fel van készülve a település, a költségvetésből katasztrófaalapot különítettek el, 12%-ot, de a bevételekből is zárolnak egy bizonyos részt meghatározott ideig. *(Milyen természeti katasztrófák történhetnek, a szennyezésen kívül?)*

Riporter kérdések (néhány ötlet)

Mikor, kinek az ötletéből, mennyiből épült a fürdő? Honnan érkezik bele a víz, milyen betegségeket gyógyít? Milyen egészségügyi óvintézkedéseket, rendszabályokat vezettek be? Mennyi látogató érkezik, főleg honnan jönnek, mennyi a bevétele ebből a városnak? Elbírja-e a forgalmat a település, milyen fejlődés tapasztalható a városban? A lakosság hány százaléka él a fürdőből, illetve a fürdőturizmusból? Mi

történne egy esetleges természeti katasztrófa esetén, van-e költségvetési fedezet a fejlesztésre, javításra, hibaelhárításra? Mennyire büszkék városukra? Mennyire kifejező a város új címere stb.?

SZEREPKÁRTYÁK

POLGÁRMESTER (a tanár szerepe, független, egyik frakcióhoz sem tartozik)

Hans Knutsen, közgazdász, polgármesterként ez a harmadik ciklusa. A válság idején is megállta a helyét, és a fürdő megépítésének egyik kiötlője. Népszerű, szerény ember. Felesége és egy lánya van. Sportbarát.

KÉK FRAKCIÓ (A „vállalkozók”)

Jacobsen

Bankigazgató, a fürdő építéséhez bankja nyújtott hiteleket. Házas, két gyereke van, rajong a labdasportokért, a lindali sportklubok támogatója.

Mikkle

Szállodaigazgató, a fürdőhöz tartozó gyógyszálló igazgatója. Nőtlen/hajadon, szeret utazni, jógázni, és rengeteget költ régi könyvekre.

Berg

Fodrász, a fürdőhöz tartozó szépségszalon vezetője. Párkapcsolatban él, szereti a filmeket. Egyesek szerint rendkívül anyagi természetű.

Elstad

Építész, országos hírnevű építészirodát vezet, ő a fürdő tervezője, a fürdővel kapcsolatos fejlesztési vagy átépítési tervek elkészítésével a jövőben is várhatóan őt bízzák meg. Elvált. Napi rendszerességgel úszik és fut, alkalmanként jár templomba.

Larsen

Boltvezető, a fürdő büféjének üzemeltetője. Házas, 2 gyereke van, érdekli a gasztronómia, szeret moziba járni, nagy sportrajongó. Életfilozófiája: Egyszer élünk!

LILA FRAKCIÓ (A „lokálpatrióták”)

Egge

Nyugdíjas mérnök, nyugdíja stabil megélhetést biztosít. A fürdő megépítésének egyik ötletadója, jóllehet nem igazán kedveli a vízi sportokat és szabadidős tevékenységeket, inkább az autósport rajongója, de eljár kézilabdameccsekre is. Házas, 3 felnőtt gyereke van.

Hagerup

Tolmács, munkája a német nyelvterülethez köti, Lindal svájci testvérvárosával, Schaffhausennel ő vette fel a kapcsolatot. Házas, szereti a klasszikus irodalmat (Ibsen) és a krimiket. A családi archívumra támaszkodva komoly helytörténeti kutatásokat végez.

Dahl

Informatikus, a fürdő rendszergazdája. Nőtlen/hajadon, imádja a filmeket és a küzdősportokat. Családja több generáció óta él Lindalban, mondhatni, tősgyökeres lindali.

Olsen

Újságíró, a fürdő sajtó- és pr-referense, nagyobb volumenű és presztízsű munkát végez, mint korábban a helyi lap szerkesztőjeként. Egyébként már a nagyapja is dolgozott a helyi lapnál. Nőtlen/hajadon, szeret utazni és olvasni.

Brodin

Tornatanárként nem talált állást, jelenleg a fürdőben masszőr. Házas, gyermeke még nincs. Szeret kirándulni, jár templomba. A nagybátyja korábban betöltötte a lindali polgármesteri címet.

SÁRGA FRAKCIÓ (A „testi és lelki egészség” hirdetői, pártfogói)

Lund

Óvónóként végzett, majd kitanulta a babaúszás-oktatást, ez az új munka tette lehetővé számára, hogy gyermeket vállaljon. Férjzett, férje sportoló, egy gyermekük van, akit a széltől is óvnak. Szeret kirándulni, kézművességgel is foglalkozik.

Solstad

Könyvtáros, kulturális rendezvényeket szervez, melyek nem olyan népszerűek, mint arra ő a város fejlődése kapcsán számított. Rendszeresen jár templomba, fényképészettel foglalkozik, sokat olvas.

Nilsen

Lelkész, legnagyobb öröme a fürdő bevételeiből új plébánia épült az elmúlt évben, további támogatásokra kapott ígéretet. Házasság, 3 gyereke van, kedveli a klasszikus zenét, szeret kirándulni.

Haugen

Fogorvos, amióta a fürdő üzemel, érdekes módon a klientúrája tekintetében visszaesés tapasztalható. Párkapcsolatban él, imádja a francia vígjátékokat, egyesek szerint bosszúálló típus.

PIROS FRAKCIÓ (A „függetlenek”)

Anker

Étteremtulajdonos, a lindali mellett 3 jól menő étterme van, Trondheim és Lindal között ingázik. Házasság, 2 gyereke van, a gyógyvizet, fürdők megszállottja.

Norgard

A lindali labdarúgócsapat edzője, a Moldénál volt korábban, várják vissza, de egyelőre szeret itt edzősködni. Családja mindenhová követi. Szeretik a filmeket, Chaplin a kedvencük.

Pedersen

A Városi Múzeum vezetője, az Országos Múzeumigazgatóságban is fontos tisztséget tölt be, tervei között szerepel Lindalt az európai kulturális vérkeringésbe jobban bekapcsolni, a fürdőváros sztereotípiából ki-mozdítani. Thomas Mannt is ő hívta meg a városba.

Torvik

A lindali székhelyű Megyei Tűzoltóparancsnokság első embere, a városban munkájából fakadóan kevesebbet tartózkodik, családjával a város szélén, a zöld övezetben él. Viszonylag rendszeresen jár templomba, szívesen kirándul, élettársa nagy környezetvédő hírében áll.

„Évek múlva”

Pass Andrea

Csoport: A foglalkozás 10-12. osztályos diákokkal játszható, optimális csoportlétszám: egy osztály, max. 30 fő. Az órához drámabeli jártasság szükséges.

Tér: Osztályterem, középen üres térrel

Idő: 2 tanóra

Kellékek: Előre elkészített rajzok, magnókazetta, magnó, játékpénz, aprópénz, papírtömb, tollak, borítékok

Téma: Egy 30 éves férfi életében adódik egy lehetőség, hogy végre annak a hivatásnak éljen, amit igazán szeret. Ez a munka ugyanakkor nem garantál biztos jövőt, míg a meglévő, de nem kedvelt állása igen.

Fókusz: Választhatjuk-e a vágyott hivatást akkor, ha az nem garantál biztos anyagi hátteret, ugyanakkor mások is függnek tőlünk egzisztenciálisan? (Az órának részfókuszai is lehetnek: Hogyan befolyásol-